

นโยบายต่างประเทศของจีน ‘หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง’ กับปรากฏการณ์
ในจังหวัด นongคาย อุตรธานี ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประเทศไทย

China’s Foreign Policy ‘One Belt One Road’ and the
Phenomena in Nong khai, Udon Thani and Khon Kaen,
Northeastern (ISAN) Thailand

ชนาใจ หมั่นไธสง¹, บดี ปุษยายนันท์² และ ภัทรธินันท์ หมั่นไธสง³

Chanajai Muenthaisong¹, Bodee Putsyainunt² and Patteenan Muenthaisong³

¹คณะนิติรัฐศาสตร์

¹Faculty of Law and Politics

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹Roi Et Rajabhat University

²คณะสังคมศาสตร์บูรณาการ

²Faculty of Integrated Social Scienc

²มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

²Khon Kaen University, Nongkhai Campus

³บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา นโยบายต่างประเทศของจีน ‘หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง’ กับปรากฏการณ์ในจังหวัด นongคาย อุตรธานี ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้หน่วยในการวิเคราะห์ระดับองค์กร และระดับปัจเจกบุคคล โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ถูกเลือกอย่างเจาะจง โดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากจังหวัดนongคาย อุตรธานี ขอนแก่น ที่มาจากประธาน

หอการค้า รองประธานหอการค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ และข้าราชการในพื้นที่ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึง วันที่ 17 มกราคม 2562 วิเคราะห์ข้อมูลใช้การจัดหมวดหมู่ข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อสรุป กับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษา นโยบายต่างประเทศของจีน 'หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง' กับปรากฏการณ์ในจังหวัด หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์ของทாயาทจีนในพื้นทะเลคนไทยเชื้อสายจีนในแต่ละจังหวัดคือตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน 2) ด้านภูมิประเทศที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับที่ตั้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย จะมีพรมแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ชาวจีนจำนวนมากได้เดินทางเข้ามายังไทยได้สะดวก 3) ด้านสถาบันการศึกษา สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Office of Chinese Language Council International: TOCLCI หรือ HANBAN: ฮั่นบัน) มีบทบาทในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาด้านภาษาจีนและสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรมจีนให้กับสถาบันการศึกษาในไทย และได้อบรมภาษาจีนและสอนการเรียนรู้วัฒนธรรมจีนให้กับนักเรียนไทยเพื่อไปศึกษาด้านรถไฟความเร็วสูงที่ประเทศจีน 4) ด้านการทูต สำหรับบทบาทของสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำขอนแก่น ในจังหวัดขอนแก่นได้มีการเกี่ยวพันทั้งในระดับรัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ 5) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

คำสำคัญ : หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง, การเตรียมความพร้อมของจังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, อีสาน ประเทศไทย

Abstract

This article aims to study China's foreign Policy 'One Belt One Road' and the phenomena in Nong khai, Udon Thani and Khon Kaen, Northeastern (ISAN) Thailand. This is a qualitative research which used units to analyze organizational and individual levels. The group of key informants was selected specifically by choosing from key informants from Nong Khai, Udon Thani, Khon Kaen that came from the President of the Chamber of Commerce, Vice-President of the Chamber of Commerce, businessmen, academics and government officials in the area, 10 persons. The researcher used in-depth interviews together with non-participant observation. The data were collected between 14 December 2018-17 January 2019. Data were analyzed using categorize data and content analysis for conclusion together with qualitative data obtained from in-depth interviews.

The results of the study can be described as follows: 1) The relationship of Chinese descendants, Thai people of Chinese descent in each province are the coordinators of the relationship between Thailand and China. 2) The landscape with the neighbor's countries. The location of the Northeast, Thailand has borders with neighboring countries that make many Chinese can travel to Thailand easily. 3) Educational institutions: Confucius Institute, Khon Kaen University which is an independent organization that has been funded by Hanban, has a role in creating projects for the development of Chinese language and creating understanding of Chinese culture for educational institutions in Thailand and gives a training of Chinese language and teaching Chinese culture for Thai students who will study in the technology of high speed train in China 4) Diplomacy: The role of the Consulate General of the People's Republic of China in Khon Kaen has been involved with the level of state, level private companies and local people. 5) Infrastructure development.

Keywords: One Belt One Road preparation of Nong khai, Udon Thani and Khon Kaen Northeastern, ISAN Thailand

บทนำ

หลังจากที่จีนได้ประกาศนโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) หรือเส้นทางสายไหม ในปี ค.ศ. 2013 โดยประธานาธิบดี Xi Jinping (Du, Zhang, 2018) โดยเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเล ประกอบด้วย ทางบกจะมี 3 เส้นทาง เส้นทางที่ 1 เชื่อมจีน เอเชียกลาง รัสเซีย และยุโรป เส้นทางที่ 2 เชื่อมจีน อ่าวเปอร์เซีย ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ่านทางเอเชียกลางและตะวันออกกลาง และเส้นทางที่ 3 เชื่อมจีนกับเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนเส้นทางสายไหมทางทะเล จะเชื่อมจีนกับยุโรปทางทะเล ผ่านทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย (ประภัศร์ เทพชาติศรี, 2018) ทำให้ประชาคมอาเซียนซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกได้รับผลกระทบ ด้วยเช่นกันเพราะถือเป็นเส้นทางพาดผ่านของนโยบายนี้โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างประเทศและการก่อสร้างสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ เป็นต้น (Lim, 2015) ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศของจีนได้แผ่อิทธิพลต่อประเทศในกลุ่มลุ่มน้ำโขง มาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมาร์ และสปป.ลาว (Lim, 2015) และสปป.ลาว ได้เปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศกับจีนอย่างเป็นทางการนับแต่ปี ค.ศ. 1989 (Zhenming, 2010) สปป.ลาว นับได้ว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยที่มีใกล้ชิดกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งใน ภูมิศาสตร์ ภาษาวรรณกรรมและความเป็นเครือญาติ อีกทั้ง ทั้งสองประเทศได้มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศอย่างจริงจังอีกครั้งในต้นทศวรรษที่ 1990 ในขณะนี้ สปป.ลาว ได้เปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศจีนเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการค้า การลงทุน ซึ่งถือได้ว่าจีนเป็นประเทศผู้บริจาครายสำคัญให้กับสปป.ลาว (ชนาใจ หมั่นไธสง, 2558) เมื่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนได้ริเริ่มขึ้นและมีการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงในสปป.ลาว และมีการเชื่อมต่อการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูงมายังหนองคาย ประเทศไทย ปรากฏการณ์เช่นนี้ล้วนส่งผลต่อหลาย ๆ ภาคส่วน โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น หนองคาย อุดรธานี และขอนแก่น

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์กับจีนตั้งแต่ยุคโบราณ แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและจีนในยุคของสงครามเย็นอาจจะไม่แนบชิด แต่ก็พบว่าทั้งสองประเทศพยายามที่จะปรับความสัมพันธ์ระหว่างกันตั้งแต่ปลายต้น

ทศวรรษที่ 1970 และในปัจจุบันพบว่า ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในหลายกรอบความร่วมมือ

สำหรับจังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของสงครามเย็น พื้นที่แถบนี้ถือเป็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาทั้งในด้านการเป็นที่ตั้งของฐานทัพสหรัฐอเมริกาและด้านการโฆษณาชวนเชื่อ (พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภาวีครไพฑูรย์, 2549) และในขณะนี้ ทั้งสามจังหวัดได้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันกับสปป.ลาว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และความร่วมมือด้านวิชาการ

เมื่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนเกิดขึ้น ทำให้พื้นที่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับความสนใจนโยบายนี้ได้นำมาซึ่งการก่อสร้างโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก เช่นความร่วมมือในการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงจากจีนเป็นต้น และในขณะนี้พบว่า ทั้ง 3 จังหวัด อันประกอบด้วยหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ได้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและจีนที่มาจากนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

ดังนั้น บทความชิ้นนี้จึงต้องการอธิบายว่าเมื่อนโยบายต่างประเทศของจีน 'หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง' ได้เกิดขึ้น ทั้งสามจังหวัดคือ หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยที่เป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อกับสปป.ลาว ซึ่งถือได้ว่าเป็นเขตอิทธิพลของจีน ได้มีการเตรียมความพร้อมจากปรากฏการณ์นี้อย่างไร

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

อำนาจแบบอ่อน (Soft Power)

โจเซฟ เอส ไนย์ (Joseph S. Nye, 2004) ได้ให้ความหมายของคำว่า "อำนาจ" ว่าเป็นความสามารถที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ และให้คำจำกัดความ อำนาจแบบอ่อน (soft power) ไว้ว่า เป็นความสามารถที่ทำให้ได้รับสิ่งที่ต้องการด้วยการโน้มน้าวมากกว่าการใช้อำนาจทางการทหารบังคับ พร้อมกับให้ข้อสังเกตว่า อำนาจแบบอ่อนสามารถนำเสนอผ่านความสัมพันธ์กับพันธมิตร ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม โดยจะส่งผลให้เกิด

ความไว้วางใจและมีความเชื่อถือนะหว่างกันอำนาจแบบอ่อน (soft power) ตรงข้ามกับอำนาจแบบแข็ง (hard power) ซึ่งเป็นการใช้กิจกรรมทางทหารและเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงด้วยการบังคับขู่เข็ญอำนาจแบบแข็งก็ไม่ได้เป็นวิถีทางที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เสมอไป ในบางครั้งชาติต่างๆ ก็สามารถบรรลุความสำเร็จได้โดยไม่ต้องใช้กำลังข่มขู่ต่อกัน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557)

ทั้งนี้ อาจสรุปได้ว่า อำนาจแบบอ่อนมีที่มาจาก **นโยบายต่างประเทศ** เพื่อให้บรรลุความชอบธรรมและอำนาจทางศีลธรรมในมิติระหว่างประเทศ **วัฒนธรรม** ซึ่งเป็นการสร้างค่านิยมและการยอมรับในวิถีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง **ค่านิยมทางการเมือง** ก่อให้เกิดกลไกสนับสนุนสภาวะแวดล้อมภายในประเทศให้เข้มแข็ง เช่น ความเป็นประชาธิปไตย การยอมรับในสิทธิมนุษยชน หรือเกิดสถาบันระหว่างประเทศ อย่างโรกกีตี โจเซฟ เอส ไนย์ เชื่อว่า อำนาจแบบอ่อนในระดับประเทศเป็นความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งในการมีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยการชักชวนและการโน้มน้าวมากกว่าการบังคับใช้กำลังทางทหารหรือใช้เงิน

ผู้เขียนได้ใช้กรอบแนวคิด ‘อำนาจแบบอ่อน (Soft Power)’ มาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ความร่วมมือระหว่างประเทศจีน และประเทศไทย แม้ว่าประเทศไทยจะไม่มีพรมแดนติดกับจีน แต่เมื่อมีการอธิบายในภาพรวม ประเทศไทย คือหนึ่งในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จีนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก อีกทั้งบทบาทของจีนได้มีการปรับตัวเพื่อที่จะเป็นมิตรกับนานาชาติ แต่ทว่าความร่วมมือระหว่างประเทศที่แผ่มาในด้านต่างๆ เช่น ความร่วมมือทางวิชาการ การค้า การลงทุน ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายที่ตั้งบนผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความนี้ต้องการที่จะศึกษานโยบายต่างประเทศของจีน ‘หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง’ กับปรากฏการณ์ในจังหวัด หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกระหว่าง นโยบายต่างประเทศของจีน ‘หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง’ ที่ส่งผลต่อ

จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย ใช้หน่วยการวิเคราะห์ทั้งในระดับองค์กรและระดับปัจเจกบุคคล โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ถูกเลือกอย่างเจาะจง โดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากจังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ที่มาจากประธานหอการค้า รองประธานหอการค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ และข้าราชการในพื้นที่ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึง วันที่ 17 มกราคม 2562 วิเคราะห์ข้อมูลใช้การจัดหมวดหมู่ข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อสรุป กับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลของบทความนี้ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและจีนนโยบายต่างประเทศของจีน หนึ่งในแถบหนึ่งเส้นทาง กับปรากฏการณ์การเตรียมความพร้อมของของ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น อันประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ในลักษณะทายาทคนจีนโพ้นทะเล ด้านภูมิประเทศที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านสถาบันการศึกษาในพื้นที่ด้านการทูต ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน

ประเทศไทยและจีนมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะในด้านของรัตนโกสินทร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจซึ่งเดิมจะใช้แรงงานจากไพร่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมาเป็นระบบพาณิชย์กรรม การยุติระบบไพร่ในรัชกาลที่ 5 ทำให้แรงงานจีนจำนวนมากได้เข้ามาแทนที่แรงงานไพร่ แม้ว่าไทยจะได้ยุติการทูตแบบบรรณาการไปยังจีนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ไปแล้ว แต่ก็พบว่าทั้งสองประเทศยังคงมีการค้าขายระหว่างกันและที่สำคัญชาวไทยและชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาอยู่ในไทยยังมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น (มิตชน, 2561) แม้ว่าในช่วงสงครามเย็นที่มีการแบ่งขั้วอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเด่นชัดและประเทศไทยได้เข้าร่วมในปฏิบัติการต่าง ๆ

และได้รับความช่วยเหลือระหว่างประเทศจากสหรัฐอเมริกาที่ตาม ทั้งนี้พบว่า ประเทศไทยก็ได้มีความสัมพันธ์แบบไม่เปิดเผยกับจีนมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1965 และได้รับความช่วยเหลือจากจีนในด้านการซื้อขายน้ำมันในช่วงปี ค.ศ. 1973 เช่นกัน (จุลชีพ ชินวรโรณ, 2553) และทั้งสองประเทศได้สถาปนาการทูตมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 โดยเริ่มมีการค้าระหว่างกันโดยมีความร่วมมือและนโยบายทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนกับจีนในด้านการลงทุนประเทศไทยมีนโยบายสนับสนุนการออกไปลงทุนในจีนมากกว่านโยบายที่จะดึงดูดการลงทุนของจีนและมีการขยายฐานเศรษฐกิจไปสู่ระดับพหุภาคี สำหรับหลังปี ค.ศ. 2015 เมื่อประเทศไทยต้องพบกับความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศยิ่งทำให้ไทยนโยบายด้านเศรษฐกิจที่มีต่อจีนมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ ผ่านนโยบายการค้าและการลงทุน (เจษฎาพัฒน์ ทองศรีนุช, 2016)

ความร่วมมือในอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

ประเทศไทยและประเทศจีนได้มีความร่วมมือในกรอบการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วย ไทย ลาว พม่า และจีน โดยทั้งสองประเทศได้ร่วมมือกันพัฒนาระบบ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และร่วมมือกันจัดปัญหาและลดอุปสรรคทางการค้าที่เกิดขึ้น จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย การค้าชายแดนในกลุ่มความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. (2006) พ.ศ. 2549 การค้าชายแดนของไทยโตถึง 21.3% โดยมีมูลค่าประมาณ 24,359 ล้านบาท หรือเมื่อเทียบจากการค้า 5 ปีที่ผ่านมาพบว่าเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยและจีนเพิ่มขึ้นถึง 250% สำหรับประเทศจีนแล้วจุดประสงค์การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือในอนุภาคลุ่มน้ำโขงนั้น ก็เพื่อต้องการจะพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของจีนที่ยังขาดการพัฒนาอยู่มาก และเพื่อลดช่องแคบของการพัฒนาประเทศระหว่างภาคตะวันออกที่ติดทะเลกับภาคตะวันตกที่เป็นพื้นที่ปิดไม่มีทางออกทางทะเลให้มีความสมดุลกันมากขึ้น โดยจีนจะใช้สมณฑลยูนนานที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่านเป็นจุดเชื่อมโยงในการส่งสินค้าของจีนไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมทั้งส่งเสริมการค้าการลงทุนเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคนี้ให้สูงขึ้น สำหรับ

ประเทศไทย การที่ได้เข้ามาส่งเสริมการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงก็เพื่อที่จะพัฒนาเศรษฐกิจภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ห่างไกลให้มีความเจริญทัดเทียมกับภาคอื่นๆ โดยผ่านการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก เพื่อให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในเขตชนบทมากขึ้น ในปี (ค.ศ. 2012) พ.ศ. 2555 รัฐบาลไทยได้มีการประกาศจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนสูงที่สุดในประวัติศาสตร์การลงทุนในอนุภูมิภาคแห่งนี้ถึง 90,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อใช้ในการพัฒนาอนุภาคลุ่มน้ำโขงในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและด้านอื่นๆ เพื่อรองรับประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Jiranuwat Sawasntee Wan Ping Tai, 2013)

ไทยอยู่ในระเบียงเศรษฐกิจจีน-คาบสมุทรอินโดจีน (China-Indochina Peninsula Economic Corridor-CICPEC) ซึ่งเชื่อมจีนกับประเทศที่ตั้งอยู่ในคาบสมุทรอินโดจีนมีจุดเริ่มต้นอยู่ที่นครหนานหนิงผ่านประเทศเวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย และสิ้นสุดที่สิงคโปร์ ซึ่งทำให้ไทยกลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เศรษฐกิจแนวเขต East-West Corridor ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจคมนาคมโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมอาเซียนเข้ากับจีน ไทยมีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ในการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนทั้งทางบกและทางทะเลและยังสามารถเชื่อมโยงกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของไทย ที่จะสนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่งและ Logistics ของภูมิภาคอาเซียนความสำเร็จของโครงการ OBOR ทำให้เกิดความเชื่อมโยงผู้ผลิตและตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ จะทำให้ไทยมีโอกาสทางการค้าและการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าในกลุ่มอาหารและภาคบริการของไทย ขณะที่ด้านการท่องเที่ยวขยายตัวมากยิ่งขึ้น โดยนักท่องเที่ยวจีนเข้ามาไทยเป็นจำนวนมากและครองอันดับหนึ่งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานและการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านเทคโนโลยี สังคม และวัฒนธรรม (ภัทรสุดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2561) ดังนั้นระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกจึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่น่าลงทุนในประเทศไทย ภายใต้ต้นนโยบาย Belt and Road Initiatives (ธนาคารกสิกรไทย, 2018)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศจีนได้มีความโดดเด่นมากตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จนกระทั่งทศวรรษที่ 2000 เช่น ความร่วมมือในระดับภูมิภาคภายใต้กรอบของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง(GMS) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก (APEC) การตั้งให้จีนเป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (strategic partner) กับประเทศไทยในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ปัจจุบัน จีนเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของประเทศไทย โดยจีนเป็นตลาดส่งออกและแหล่งนำเข้าอันดับ 1 ในขณะที่ประเทศไทยเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 15 และเป็นตลาดนำเข้าอันดับที่ 10 ของจีน และในปี ค.ศ. 2021 ได้วางเป้าหมายการค้าร่วมกันที่ 140,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มติชน, 2561)

นโยบายต่างประเทศของจีน 'หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง'

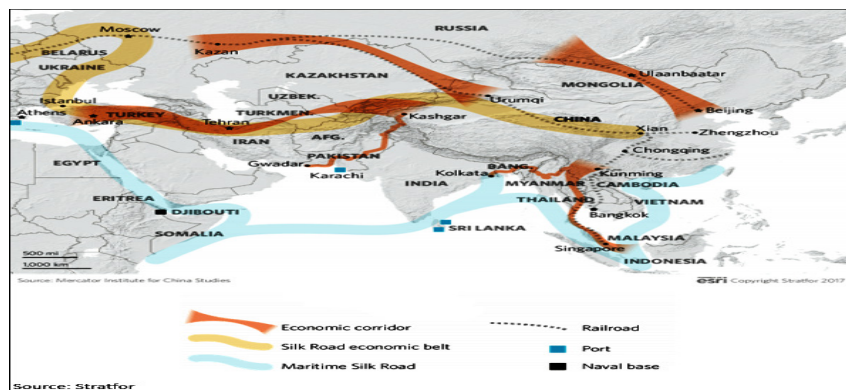
ในอดีต 'เส้นทางสายไหม' ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นของจีนถูกใช้เป็นเส้นทาง การเชื่อมต่อด้านการค้าและวัฒนธรรมระหว่างเอเชียและภูมิภาคตะวันตกและตะวันออก แต่ในช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2013 เส้นทางสายไหมใหม่ศตวรรษที่ 21 ได้ประกาศ ขึ้นในชื่อของ นโยบายต่างประเทศของประเทศจีน 'หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง' (One Belt One Road - OBOR) ซึ่งเป็นการนำเสนอโดย ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง (Xi Jinping) ช่วงที่ไปเยือนเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถือเป็นเป็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาระหว่างประเทศที่จีนมีต่อประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยุโรป ผ่านเอเชียกลางและเอเชียตะวันตก ส่วนเส้นทางสายไหมทางทะเล จะเชื่อมประเทศจีน กับยุโรป ผ่านเส้นทางเดินเรือที่เชื่อมผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้และอัฟริกา อีกทั้งยังมีโครงข่ายการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของจีนที่ต้องการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าในภูมิภาค (ถนน เส้นทางรถไฟ ท่าเรือ เป็นต้น) และเพิ่มบทบาทของบริษัทจีนในระดับสากล (Du, Zhang, 2018) รวมทั้งความร่วมมือข้ามพรมแดนของยุทธศาสตร์การพัฒนา การเปิดตลาดการค้าใหม่ ยกกระดับความร่วมมือด้านวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนด้าน วิทยาศาสตร์ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของประชากรกว่า 4,000 ล้านคน (Lim, (2015) ทั้งนี้ โครงการริเริ่มโครงสร้างพื้นฐานของจีน อาจเกิดจาก 1) ต้องการเปิด

ตลาดใหม่ให้กับสินค้าและบริการจากประเทศจีน 2) การเข้าถึงทรัพยากรพลังงาน
3) ความมั่นคงตามเขตพรมแดน (Baviera, 2016)

นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง มาจากการนำเอาเส้นทางสายไหมเก่าที่เคยสร้างความรุ่งเรืองให้กับยุคจีนโบราณนำมาปรับใช้ใหม่ ในชื่อ 'เส้นทางสายไหมใหม่' โดยนโยบายนี้จะส่งผลกระทบต่อประเทศจีนใน 2 ลักษณะดังนี้ 1) **นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางส่งผลกระทบต่อประเทศจีน** ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคง กล่าวคือ จีนต้องการแก้ไขปัญหาคาญความยากจนภายในภูมิภาคตะวันตกและตะวันออก โดยได้กำหนดให้มณฑลในแถบนี้เป็นศูนย์กลางของนโยบาย โดยเฉพาะมณฑลฉินเจียง ได้กลายเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมและการศึกษา การคมนาคม โลจิสติกส์ ถือว่าเขตปกครองนี้คือศูนย์กลางของเส้นทางสายไหมทางบกและเป็นประตูสู่ประเทศต่างๆ ในเอเชีย ทั้งนี้ นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เชื่อว่าจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจีน เนื่องจากช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การเติบโตทางเศรษฐกิจในจีนอยู่ที่ 10 เปอร์เซ็นต์ แต่ในปี ค.ศ. 2014 จีนมีการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียง 7.4 เปอร์เซ็นต์ นั่นหมายถึงจีนต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ประเทศตนได้เปรียบทางเศรษฐกิจและเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การเกิดนโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การเปิดตลาดการค้าและก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมต่อเอเชียและยุโรปเข้าด้วยกัน อีกทั้ง นโยบายนี้จะก่อให้เกิดการปรับโครงสร้างการบริหารพรรคคอมมิวนิสต์เพิ่มที่นั่งให้แก่พันธมิตรและเป็นการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้อำนาจของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เพิ่มมากขึ้น (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) และจีนมีความต้องการที่จะมีความร่วมมือระหว่างประเทศอันจะส่งผลการพัฒนาความร่วมมือรูปแบบใหม่ในระดับนานาชาติ ถือเป็นช่องทางทางเศรษฐกิจที่จะมีการพึ่งพาระหว่างประเทศในระดับสูงระหว่างเอเชียและจีน โดยอาจส่งผลให้จีนกลายเป็นผู้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ 2) **นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางส่งผลกระทบต่อนานาชาติ** กลุ่มประเทศที่เป็นพันธมิตรกับจีน ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาและเป็นประเทศยากจน จะมีโอกาสเข้าถึงเศรษฐกิจเพื่อการค้าแทนที่เศรษฐกิจแบบยังชีพ ถือเป็นการยกระดับการพัฒนาของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ นโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง

จะเน้นการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจีนมีศักยภาพขั้นสูงทั้งด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เงินทุน และกำลังการผลิต รวมทั้งศักยภาพในการแสวงหาพันธมิตรด้านตลาด ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศพันธมิตรนโยบายนี้จะเน้นการก่อสร้างโครงสร้างรูปแบบใหม่สู่ประเทศต่างๆ ที่อยู่รายรอบจีนทั้งกลุ่มเอเชียและยุโรป (ชนกพร ทองตากรณ์, สมปฤถฐ นิยมไทย, 2018) และนโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง อาจส่งผลกระทบต่อระเบียบโลกใหม่ ระเบียบภูมิภาคหรือยูเรเชียภวัตน์ได้เช่นกัน (World economic forum, 2018) อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่มีท่าทีระแวดระวัง และคิดว่านโยบายนี้คือการล่าอาณานิคมอีกรูปแบบหนึ่ง (Takahashi, Toru, 2018) และนโยบายนี้ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องในบางประเทศของเอเชียใต้เช่น ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ โดยทั้งสามประเทศหลังจากที่มีความร่วมมือกับจีนในนโยบาย หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง ได้ประสบปัญหามากขึ้น เช่น ศรีลังกา ซึ่งได้กู้เงินจากจีนเป็นจำนวนมหาศาล เพื่อมาสร้างท่าเรือทางตอนใต้ ชื่อว่า Hambantota แต่ต่อมา เมื่อสร้างเสร็จ ศรีลังกาก็ประสบปัญหา ไม่สามารถใช้นี้คิ่นเงินได้ โดยหนี้ที่ศรีลังกาจะต้องใช้นี้คิ่นเงิน คิดเป็นเงินประมาณ 10,000 ล้านดอลลาร์ต่อปี ภาระหนี้ของศรีลังกาสูงถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของ GDP ซึ่งถือได้ว่าเกือบจะสูงที่สุดในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จนในที่สุด ศรีลังกาจึงต้องยอมให้จีนเช่าท่าเรือดังกล่าวเป็นเวลา 99 ปี ซึ่งท่าเรือนี้ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของจีนในการขยายอิทธิพลเข้าสู่มหาสมุทรอินเดีย หลายฝ่ายมองว่า ศรีลังกา ได้สูญเสียอำนาจอธิปไตยทางเศรษฐกิจให้กับจีน และกลายเป็นเมืองขึ้นของจีนในรูปแบบใหม่ อาจเรียกว่า ยุทธศาสตร์ debt trap diplomacy หรือการทูตกับดักหนี้ของจีน คือการปล่อยเงินกู้ให้กับประเทศยากจน ในโครงการโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งในที่สุด ประเทศยากจนเหล่านี้ก็ไม่สามารถใช้นี้คิ่นเงินได้ และจะถูกบีบให้ต้องโอนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นให้เป็นของจีนส่วนปากีสถานจีนได้เข้าไปลงทุนในปากีสถานกว่า 60,000 ล้านดอลลาร์ ในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยโครงการสำคัญคือ การสร้างท่าเรือน้ำลึกที่เมือง Gwadar ซึ่งท่าเรือนี้จะมีบทบาทสำคัญ ในการเป็นเส้นทางออกทะเลของจีน ทางตะวันตก โดยจีนจะขนถ่ายน้ำมันและสินค้าต่างๆ จากอ่าวเปอร์เซีย ไปยังจีนโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านช่องแคบมะละกา อย่างไรก็ตาม ปากีสถานก็เริ่มประสบปัญหาเช่นเดียวกับศรีลังกา เงินทุนสำรองเริ่มร่อยหรอ และไม่สามารถคืนเงินกู้ให้แก่จีนได้สำหรับบังกลาเทศได้มี

ความร่วมมือในหลายโครงการ เช่น โครงการเส้นทางรถไฟ และโครงการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ธนาคารจีนเข้าครอบงำการเงินและการลงทุนของโครงการทั้งหมด ในขณะที่บริษัทก่อสร้างของจีนก็ผูกขาดการก่อสร้างโครงการเหล่านี้ บังกลาเทศ ก็เป็นหนี้จีนอยู่กว่า 20,000 ล้านดอลลาร์ (ประภัสสร เทพชาตรี, 2018)

ภาพที่ 1 One Belt One Road

ที่มา futuredirections.org. (2017). Chinese Optimism Meets Indian Realism on the Silk Road

จาก <http://www.futuredirections.org.au/publication/chinese-optimism-meets-indian-realism-silk-road/obor-map-2/>

นโยบายต่างประเทศของจีน ‘หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง’ ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน

ไทยเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน และถือว่าประชาคมอาเซียนมีความสำคัญต่อประเทศจีนซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ประเทศจีนสามารถสร้าง ‘ชุมชนที่มีเป้าหมายร่วมกัน’ ได้ (a community of common destiny) ประชาคมอาเซียนไม่ถือเป็นภัยคุกคามต่อประเทศจีน หากแต่มีความใกล้ชิดและมีพลวัตทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจ อาจกล่าวได้ว่าประชาคมอาเซียนมีภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญต่อประเทศจีน แต่กระนั้นก็ดี

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคมอาเซียนกับจีน ก็อาจเป็นไปในลักษณะของหุ้นส่วนการค้าทวิภาคีที่สำคัญกับบางประเทศ เพราะในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนก็มีบางประเทศที่มีปัญหาด้านพรมแดนหรือข้อขัดแย้งทางทะเลกับจีนอยู่เช่นกัน (Baviera, 2016) ทั้งนี้ พบว่า ผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงอาเซียน ได้ออกมากล่าวชื่นชมบทบาทของธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB) อย่างไรก็ดี ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชียของจีน ได้กลายมาเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ภายใต้นโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทางของจีน (ประภัสสร เทพชาตรี, 2018)

ทั้งนี้ จีนสนับสนุนการสร้างสรรค์ประชาคมอาเซียน โดยจะทุ่มเทกำลังอย่างเต็มที่ในการสนับสนุนประเทศไทยในการทำหน้าที่ของประธานอาเซียน และยินดีร่วมกับประเทศไทยในการผลักดันข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative : BRI) ประสานกับแผนแม่บทเชื่อมอาเซียน ส่งเสริมการเชื่อมต่อ และการพัฒนาที่ยั่งยืนของภูมิภาค (CRI Online ภาคภาษาไทย, 2019)

นโยบายต่างประเทศของจีน นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญในการสนับสนุนการบูรณาการระดับภูมิภาคดังนั้น งบประมาณจำนวนมากจากสถาบันการเงินที่หลากหลาย ตั้งแต่ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank-ADB) และธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank-AIIB) ได้ให้ความสำคัญที่การก่อสร้างโครงสร้างขั้นพื้นฐานในกรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มน้ำโขง เช่น โครงการด้านการคมนาคม พลังงานโทรคมนาคม เกษตร การค้าและการลงทุนของภาคเอกชน เป็นต้น (Inclusive development International, 2017)

สำหรับประเทศไทยและจีน ได้ตกลงจัดทำกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยการกระชับความร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของไทย ค.ศ. 2015 - 2022 (Framework of Cooperation: FOC) ลงนามวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 2015 จากการประชุมของคณะกรรมการร่วมเพื่อความร่วมมือด้านรถไฟระหว่างประเทศไทย-ประเทศจีน ครั้งที่ 9 เป็นต้น

กรอบความร่วมมือทั้ง 2 ฝ่ายได้ตกลงเส้นทางของโครงการรถไฟขนาดทางมาตรฐานสายแรกของไทย คือ เส้นทางหนองคาย-โคราช – แก่งคอย - ท่าเรือมาบตาพุด และเส้นทางแก่งคอย - กรุงเทพฯ และเห็นชอบให้ดำเนินโครงการรถไฟภายใต้รูปแบบวิศวกรรม การจัดซื้อจัดจ้าง และการก่อสร้าง (Engineering, Procurement and Construction Management:EPC) และจัดตั้งบริษัทร่วมทุนแบบนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle: SPV) ฝ่ายไทยจะรับผิดชอบในเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการขอความเห็นชอบการเวนคืนที่ดิน และมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกผู้รับเหมารายย่อย และจะคอยอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราและใบอนุญาตทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายจีน รวมทั้งยกเว้นภาษีและการอำนวยความสะดวกทางด้านศุลกากรสำหรับการนำเข้าวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง โดยให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบของไทย ส่วนแหล่งที่มาของเงินทุน จะประกอบด้วยหลายแหล่งทั้งงบประมาณของรัฐบาลไทย เงินกู้ภายในประเทศ เงินกู้จากแหล่งอื่น รวมทั้งจะพิจารณาเงินกู้จากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งน่าดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งเงินอื่น (โดยเฉพาะเทียบกับเงินกู้ภายในประเทศไทย) ภายใต้วงเงินกู้ อายุเงินกู้ และเงินสกุลเดียวกัน (เฉษฐาพัญทองศรีนุช, 2016)

ผลกระทบต่ออาเซียนและประเทศไทย อาจแบ่งได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ

1) ผลกระทบด้านบวก หลายประเทศจะได้รับการยกระดับความเป็นอยู่ กระตุ้นการลงทุนภาคเอกชน เข้าถึงแหล่งประเภทเงินกู้จากจีนได้มากขึ้น เงินหยวนอาจกลายเป็นสกุลเงินหลัก มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางในภูมิภาค ทำให้จีนพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในด้านความร่วมมือทางนโยบายระดับสูงภาครัฐ นโยบายระดับมหภาคทั้งด้านการค้าและการลงทุน มีการประสานงานระหว่างกัน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการใหม่มาลงทุนในระบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกโครงการสาธารณูปโภคด้านไอที

2) ผลกระทบด้านลบ เกิดการย้ายถิ่นครั้งยิ่งใหญ่ของชาวจีนไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกเพราะนโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง ทำให้จีนกลายเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ

ในภูมิภาคและอาจกำหนดทิศทางทางเศรษฐกิจของอาเซียนได้ สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้ 'นักลงทุนชาวจีน' เข้ามาใช้ประโยชน์จากที่ดินในลักษณะนักแย่งยึดที่ดินในอาเซียนมากขึ้น นอกจากนี้อาจเกิดความเสี่ยงด้านภูมิศาสตร์การเมือง ความเสี่ยงด้านเงินทุน และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ โดยเฉพาะการวางแผนปฏิบัติการ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

นโยบายต่างประเทศของจีน 'หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง' ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ประสบปัญหาเหมือนกับในเอเชียใต้ กล่าวคือโครงการรถไฟความเร็วสูง ที่จีนต้องการสร้างจากเมืองคุนหมิงมายังนครหลวงเวียงจันทน์ และเข้าไทยที่หนองคาย ปรากฏกรุงเทพฯ และลงไปถึงสิงคโปร์ โครงการนี้เริ่มต้นด้วยการสร้างทางรถไฟจากคุนหมิง มาที่เวียงจันทน์ โดยเงินลงทุนในเส้นทางนี้มีมูลค่า 6,000 ล้านดอลลาร์ คิดเป็น 70 เปอร์เซ็นต์ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (gross domestic product: GDP) ของสปป.ลาว และสปป. ลาวอาจจะไม่สามารถใช้คืนเงินกู้ให้กับจีนได้ จีนต้องการเป็นเจ้าของที่ดินบริเวณ 2 ข้างทางรถไฟ โดยการก่อสร้างจะต้องใช้บริษัทจีนและคนงานจีนทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่ามีการอพยพเข้ามาของชาวจีนเป็นจำนวนมาก กว่า 500,000 คน สำหรับสปป.ลาวที่มีประชากรเพียง 6,800,000 คน ก็ถือว่าเป็นสัดส่วนที่มาก สำหรับมาเลเซียประสบปัญหา โดยมาเลเซียได้ร่วมมือกับจีน ในโครงการรถไฟทางภาคตะวันออกของประเทศ มูลค่ากว่า 20,000 ล้านดอลลาร์ แต่โครงการดังกล่าวจะเป็นการลงทุนและสร้างโดยบริษัทของจีนเกือบทั้งหมด รวมทั้งวิศวกรก็มาจากจีน (ประภัสสร เทพชาตรี, 2018) สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพม่า (เมียนมาร์) กับจีนค่อนข้างที่ไม่ราบรื่นในยุคของประธานาธิบดีเต็งเส่ง สาเหตุจากพม่าได้ชะลอการสร้างเขื่อน Myisone Dam ในปี ค.ศ. 2011 ทำให้กรอบการค้าการลงทุนของทั้งสองประเทศได้ลดลงรวมทั้งการที่กองกำลังทหารพม่าได้ปะทะกับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวจีนที่ส่วนใหญ่เป็นฮั่น ซึ่งเป็นเชื้อสายหลักของจีน กลายเป็นประเด็นละเอียดอ่อนในความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับรัฐบาลกลางพม่าในเขตโกก้าง 'Kokang' ในรัฐฉานทางตะวันออกของพม่า อย่างไรก็ตามก็ดี จีนยังคงเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของพม่าและพม่ายังคงมีความสำคัญต่อจีนในลักษณะของ 'geostrategic' ที่เป็นระเบียบเชื่อมระหว่างยูนานตอนใต้ของจีนกับมหาสมุทรอินเดีย สำหรับฟิลิปปินส์ มีปัญหาช่องว่างด้านการเงินค่อนข้างสูง

และมีความต้องการที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องแสวงหา 'ทุน' เพื่อมาใช้ในการพัฒนาประเทศ (Lim, 2015) ส่วนอินโดนีเซียนายลูธ บินซาร์ บันไกทัน ได้ร่วมพิธีเปิดการประชุมพหุรัชมความร่วมมือระหว่างประเทศ "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" ครั้งที่ 2 โดยเขาเห็นว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ยากที่จะเห็นผลสำเร็จได้ในเวลา 1 – 2 ปี ทั้งนี้ อาจต้องการเวลา 5 ปี 10 ปี หรือ เวลานานกว่านี้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน อินโดนีเซียเริ่มได้รับประโยชน์จากผลสำเร็จของความร่วมมือ "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" แล้ว (สถานวิทยุซีอาร์ไอ. (2562) สำหรับประเทศสิงคโปร์ นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความสำคัญต่อจีน เพราะเป็นประเทศศูนย์กลางการค้าที่สำคัญและสิงคโปร์เป็นประเทศพันธมิตรที่สำคัญต่อสหรัฐอเมริกา (CNN, 2019)

ทั้งนี้ จีนได้แบ่งการดำเนินนโยบายออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับประเทศ จีนมุ่งเสริมสร้างความร่วมมือกับชาติสมาชิกอาเซียนเป็นรายประเทศ หวังให้แต่ละประเทศมีความสามารถในการผลิตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศ CLMV ผ่านการลงทุนในโครงการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น โครงการรถไฟระหว่างจีน-ลาว (Sino-Laos railways projects) และจีน-ไทย (Sino-Thai railways projects) รวมถึงการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมร่วมกันระหว่างจีน-มาเลเซีย จีน-ไทย จีน-กัมพูชา และจีน-เวียดนาม และ (2) ระดับภูมิภาค จีนได้ใช้นโยบาย "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" ในการสนับสนุนวิสัยทัศน์ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงจีนกับภูมิภาคยูเรเชียใน 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานความร่วมมือเชิงนโยบาย การร่วมก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การลดการกีดกันทางการค้า การบูรณาการทางการเงิน และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน (ASEAN Watch, 2016) ซึ่งไทยและ CLMV ถือว่ามีความสำคัญต่อจีนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่มีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์เป็นตลาดที่สำคัญต่อการระบายสินค้า เป็นแหล่งวัตถุดิบทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งปัจจัยการผลิตด้านแรงงานที่มีค่าแรงต่ำสะท้อนให้เห็นจากการกำหนดแนวเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและภูมิภาคอินโดจีนเป็น 1 ใน 6 ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้ข้อริเริ่ม BRI โดยใช้ชื่อว่าระเบียงเศรษฐกิจจีน-คาบสมุทรอินโดจีน (ChinaIndochina Peninsula Economic Corridor) โดยเส้นทางคมนาคม

ที่สอดคล้องกับข้อริเริ่มนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ที่เกี่ยวข้องกับไทยคือ โครงการ
ระบบรถไฟความเร็วสูงเส้นทางกรุงเทพ-หนองคาย ระยะที่ 1 มูลค่า 5,200 ล้านดอลลาร์
สหรัฐซึ่งประเทศไทยได้ลงนามความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อเดือน
กันยายน พ.ศ. 2560 (บุญชัย จรัสแสงสมบูรณ์, 2019)

การเป็นมหาอำนาจโดยสมบูรณ์ของจีน ในศตวรรษที่ 21 - The Cultural Silk
Road การเป็นมหาอำนาจโดยสมบูรณ์ของจีนในศตวรรษที่ 21 นั้น มีปัจจัยในการ
เป็นมหาอำนาจ 3 ประการคือ **พลังอำนาจทางเศรษฐกิจ พลังอำนาจทางความ
มั่นคง (การทหาร) และความยอมรับในวัฒนธรรม** ซึ่งปัจจุบันจีนมีพลังอำนาจ
ทางเศรษฐกิจและทางความมั่นคงอย่างสมบูรณ์แล้ว ขาดเพียงความยอมรับ
ในวัฒนธรรมจีนเท่านั้น ดังนั้น จีนจึงได้ดำเนินยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นมหาอำนาจ
ทางวัฒนธรรมผ่านการจัดตั้งสถาบันขงจื๊อ (Confucius Institute) ในประเทศต่าง ๆ
ทั่วโลกขึ้นเพื่อการเผยแพร่วรรณกรรม สร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ
และสร้างความเข้าใจในความเป็นจีน ซึ่งเป้าหมายสำคัญของสถาบันขงจื๊อ คือการ
สร้างความนิยมในทุกอย่างที่เป็นจีน สร้างความยอมรับทางวัฒนธรรมจีน แม้ขยาย
อิทธิพลและพลังอำนาจของจีน และก้าวเข้าสู่การเป็นมหาอำนาจทางวัฒนธรรม
ในศตวรรษที่ 21 (ส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกา และยุโรปตะวันออก,
2558).

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทย ควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่า ปัจจุบันจีน
ใช้นโยบายเส้นทางสายไหมเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายใดอย่างแท้จริง และมีเงินในการ
พัฒนาร่วมกันเท่าใด โดยแผนพัฒนาเส้นทางสายไหมนั้น อาจไม่ใช่เป็นเพียงแค่เขต
การค้าเสรีทั่วไป แต่ครอบคลุมหลายมิติ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม
ซึ่งนโยบายเส้นทางสายไหมอาจเป็นโครงการสำคัญ ที่รัฐบาลจีนใช้กลยุทธ์แบบ win-win
เพื่อผลักดันให้จีนขึ้นเป็นมหาอำนาจเบอร์หนึ่งของโลกในอนาคตก็เป็นได้ (ส่วนเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกา และยุโรปตะวันออก, 2558)

**จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ในช่วงสงครามเย็นและ
การประกาศใช้นโยบายเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า**

ช่วงสงครามเย็นประเทศไทยถือได้ว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
ของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในช่วงที่สหรัฐอเมริกาได้ส่งกองทัพเข้าในแถบประเทศ

อินโดจีนเพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เวียดนามได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเวียดนามเหนือ การทำสงครามเวียดนามในครั้งนี้ ทำให้รัฐบาลอเมริกันได้ขอใช้พื้นที่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางจังหวัดของไทย เพื่อใช้เป็นที่พักของกองกำลังทหาร ลำเลียง ยุทโธปกรณ์ การเติมน้ำมันเครื่องบิน เป็นฐานทัพเรตาร์เพื่อโจรกรรมข้อมูลฝ่ายตรงข้าม และมีท่าอากาศยาน จำนวน 8 แห่งในประเทศไทยถูกใช้เป็นฐานปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม คือ สนามบินดอนเมือง โคราชนครพนม ตาคลี (นครสวรรค์) อุดรธานี อุบลราชธานี อุตะมา (ชลบุรี) และน้ำพอง (ขอนแก่น) ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 1973 มีทหารอเมริกันเข้าสู่สงครามกว่า 600,000 คน (พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภาวครพันธุ์, 2549)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีที่ตั้งที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว และเวียดนาม เป็นต้น ในอดีตดินแดนแถบนี้เป็นพื้นที่ของความยากจน ประกอบกับในช่วงสงครามเย็นการดึงมวลชนเป็นสิ่งที่สำคัญ สิ่งหนึ่งที่จะทำให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่มีอิทธิพลในพื้นที่นี้จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลในขณะนั้นต้องเริ่มต้นแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาประเทศฉบับแรกๆ ต่างได้รับอิทธิพลด้านแนวปฏิบัติและความช่วยเหลือด้านการพัฒนาจากสหรัฐอเมริกา (พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภาวครพันธุ์, 2549) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาชนบท การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความช่วยเหลือด้านวิชาการ (ชนาใจ หมื่นไธสง, 2558)

ทั้งนี้ แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ฉบับแรก ดีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1961 ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสหรัฐอเมริกา จำนวน 300,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับแผนพัฒนา 5 ปี (1962-1966) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ส่งเสริมพัฒนาชุมชน ด้านสาธารณสุขและด้านการศึกษา 2) ปรับปรุงแหล่งกักเก็บน้ำและจัดหาแหล่งน้ำ 3) ปรับปรุงคมนาคมขนส่งและการติดต่อสื่อสาร 4) ช่วยเหลือชาวนาเพิ่มผลผลิตและการตลาด 5) จัดหาพลังงานเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับภูมิภาค และเพื่อการไฟฟ้าชนบท 6) สนับสนุนอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ของเอกชนในภาคอีสาน ทั้งนี้พบว่า การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อประเทศไทยและถือว่าส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนมากที่สุดคือการก่อสร้างถนนมิตรภาพ เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพฯ ไปถึงหนองคาย และเปิดเส้นทางการบินไปยังภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ในปีค.ศ. 1963 มีสายการบินไทยเปิดเส้นทางการบินระหว่าง กรุงเทพฯ นครพนม อุดรราชธานี ขอนแก่น และอุดรธานี รวมทั้งการติดต่อสื่อสารก็ขยายตัว เช่น ระบบการสื่อสารทางไกลด้านวิทยุระหว่างกรุงเทพฯ และ อุดรราชธานีจัดตั้งครั้งแรกในปี ค.ศ. 1963 หลังจากนั้น สถานีวิทยุได้ก่อตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) จำนวนมาก เหตุผลหลักก็เพื่อยึดโยงคนไทยเข้าหาส่วนกลาง (Keyes, Charls F., 1967) และในขณะเดียวกันสถานีวิทยุและโทรทัศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้กลายเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อของรัฐบาลไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสปป.ลาว ด้วยกำลังส่งที่ไกลและการนำเสนอที่ทันสมัยประกอบกับเมืองสำคัญๆ ของสปป.ลาวมักมีพรมแดนที่ติดกับประเทศไทย (วิภา อุดมฉันท, 2544)

ทั้ง 3 จังหวัดถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงมาตั้งแต่ยุคสงครามเย็น และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาทั้งจากเป็นจังหวัดที่ถนนมิตรภาพพาดผ่าน (Keyes, Charls F., 1967) หรือเป็นพื้นที่สำคัญในเรื่องการค้าข้ามแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ปี ค.ศ. 1988 ได้ประกาศใช้นโยบายเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า ซึ่งได้ส่งผลดีต่อการค้าชายแดนซึ่งปกปิดและลักลอบค้าขายกันมานาน ทำให้กลายเป็นการค้าที่ถูกกฎหมายและสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล มูลค่าการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีนเพิ่มสูงขึ้นจาก 300 ล้านบาทในปี ค.ศ. 1988 เพิ่มเป็น 1,200 ล้านบาทในปี ค.ศ. 1989 และเพิ่มเป็น 2,000 ล้านบาทในปี ค.ศ. 1990 (อดิสร หมวกพิมาย, 2016) นโยบายนี้ได้เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคของประเทศกับการเสริมสร้างกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (Takao, Tsuneishi, 2005) อาจกล่าวได้ว่า เงื่อนไขที่สำคัญในการประกาศใช้นโยบายเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า ส่วนหนึ่งมาจากศักยภาพของหอการค้าจังหวัดที่อยู่ติดกับชายแดนและเห็นความสำคัญของการค้าชายแดน จึงได้มีการสนับสนุนนโยบายนี้อย่างเต็มที่

สถานการณ์การเตรียมความพร้อมของจังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ที่มีต่อนโยบายต่างประเทศของจีน 'หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง' สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านความสัมพันธ์ของทนายชาวจีนโพ้นทะเล

คนไทยเชื้อสายจีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสังคมไทยมาอย่างยาวนาน (Skinner, 1957) ทั้งนี้ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ทั้ง 3 จังหวัดอาจมีจุดเด่นที่ต่างกัน แต่จุดร่วมที่เหมือนกันคือ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในหนองคาย อุดรธานี และขอนแก่นคือกลุ่มคนที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจและเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและจีน

เดิมคนจีนในขอนแก่นได้เริ่มสะสมความมั่งคั่งตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 เป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลต้องการพัฒนาให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เข้าสู่ภาวะทันสมัยเพื่อให้เป็นศูนย์กลางทางการเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ (แก้วตา จันทรานุสรณ์, 2551) รวมทั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ได้ถูกสร้างขึ้นและในปัจจุบันได้กลายเป็นมหาวิทยาลัยที่ชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมาศึกษาเรียนต่อของประเทศเพื่อนบ้านและนักศึกษาจีนที่มาจากมณฑลยูนนาน (Chuan Cheng Bi, ประธานหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยววิทยาลัยนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น สัมภาษณ์ 17 มกราคม พ.ศ. 2562)

บทบาทของคนจีนโพ้นทะเลไม่ได้จำกัดแค่บทบาทในด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวโดยพบว่า แนวทางการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้คนไทยเชื้อสายจีนได้เข้ามาเป็นผู้บริหารนโยบายสาธารณะของจังหวัด (แก้วตา จันทรานุสรณ์, 2551) และเป็นผู้ที่มีเครือข่ายที่แน่นแฟ้นจนสามารถเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญต่อความร่วมมือไทย-จีน ในยุคปัจจุบัน รวมทั้งในปัจจุบันเป็นผู้ที่ผลักดันให้เกิดความร่วมมือที่สะท้อนออกมาในลักษณะเมืองแฝด เช่น จังหวัดขอนแก่นและเมืองหนานหนิงของประเทศจีน เป็นต้น (คุณมนตรี ประเสริฐรุ่งเรือง [กรรมการผู้จัดการบริษัท ป.รุ่งเรืองแลนด์ดีเวลลอปเม้นท์ เครือรุ่งเรือง] สัมภาษณ์ 14 มกราคม พ.ศ. 2562)

อีกทั้งบริบทความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย สามารถมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ ดังที่ประธานหอการค้าจังหวัดหนองคายได้กล่าวว่า

“...ตามที่จริงจีนกับไทยก็มีความสัมพันธ์กันมาเนิ่นนานตั้งแต่บรรพบุรุษ และสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะหนองคายที่เป็นเมืองชายแดน เราก็จะมีพี่น้องไทยเชื้อสายจีน ไม่ว่าจีนหรือเวียดนามก็อาศัยอยู่ที่นั่นเป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นไทยกับจีนจึงเชื่อมกันอย่างแนบแน่นแทบจะแยกไม่ออกกระหว่างไทยกับจีน สำหรับทางหนองคายและภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ความสัมพันธ์อันนี้ ไม่ว่าจะวัฒนธรรมก็ตาม การค้า ก็ผสมกลมกลืนกันไป ถึงแม้ว่าจีนจะเข้ามาก็ไม่มีความแปลก...” (คุณวิลาวัณย์ กนกศิลป์ [ประธานหอการค้าจังหวัดหนองคาย] สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562)

ในบริบทความสัมพันธ์ของทายาทจีนโพ้นทะเล (คนไทยเชื้อสายจีน) จะพบว่ามีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมาก โดยในบางจังหวัดพบว่า มีนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างมากเป็นผู้เชื่อมความร่วมมือทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการเกิดเมืองแฝดในพื้นที่ระหว่างสองประเทศ แต่ในบางจังหวัดก็พบว่า นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดจะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน แต่ก็พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจกับนักธุรกิจจีนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนน้อยมากส่วนใหญ่เป็นการเติบโตเฉพาะในกลุ่มธุรกิจเครือข่ายของตนเอง อย่างไรก็ตาม พบว่า เจ้าหน้าที่ไทยที่ทำงานในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดนของสปป.ลาว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอิทธิพลของจีนปรากฏในพื้นที่เป็นอย่างมาก เป็นผู้ที่เข้าใจพลวัตการค้าการลงทุนของจีนเป็นอย่างมาก โดยกล่าวว่า

“...ปัจจุบันก็เป็นความสัมพันธ์ที่ดีในระดับสูงก็คือ รัฐบาลต่อรัฐบาล ส่วนของเราถ้าเป็นระดับเศรษฐกิจในภูมิภาคก็จะมีโรงงานของจีนเข้ามาในอีสานเราโดยเฉพาะโรงงานยางพารามีเกือบทุกจังหวัดบึงกาฬก็หลายโรงงาน อุดรธานีก็หลายโรงจะเป็นโรงงานของประเทศจีนเลยแล้วเขาก็เอาผู้บริหารของคนจีนเอง ของเราก็จะเป็นคนงาน หัวหน้าฝ่ายก็จะเป็นคนจีนทั้งหมดเลย

ที่อุดรธานีเขาก็มาขอฟอร์ม PE การใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้ามาขอหนังสือรับรองสินค้า มีที่จังหวัดอุดรธานีจังหวัดบึงกาฬที่มาขอฟอร์มกับทางสำนักงานเรามาขอฟอร์มหนังสือรับรองสินค้าเน็ดสินค้าเพื่อไปลดภาษีกับทางประเทศผู้นำเข้า..." (คุณสุระชัย วิชาชัย [ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงานพาณิชย์จังหวัดหนองคาย] สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562)

ด้านภูมิประเทศที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน

พื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) เป็นพื้นที่ที่ตั้งที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งแรกแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1994 ซึ่งส่งผลให้สปป.ลาว มีทางเชื่อมต่อประเทศต่างๆ มากขึ้น จากการที่ไทยและสปป.ลาว มีพรมแดนที่ติดกัน และมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางบกและทางเดินอากาศ ทำให้คนจีนที่เดินทางมาจากสปป.ลาว มายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้สะดวกขึ้น ปรากฏการณ์ที่คนอีสานพบเห็นคือ การเดินทางของคนจีนที่มาจากสปป.ลาว เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ สปป.ลาว มีความสัมพันธ์กับจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1961 (Fujimura, 2009) แต่สปป.ลาวได้เปิดรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศจีนมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 (Zhenming, 2009) และเมื่อสปป.ลาว ได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพกีฬาซีเกมส์ในปี ค.ศ. 2009 เป็นช่วงเวลาที่จีนได้เข้ามามีบทบาทในสปป.ลาว เป็นอย่างมาก ตั้งแต่การสนับสนุนทุนในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สนามสเตเดียม หอพัก หรือโรงแรมหรูริมแม่น้ำโขง ที่สำคัญเมื่อการก่อสร้างสำเร็จ กรรมกรชาวจีนที่มาก่อสร้างจำนวนมากถึง 40,000 คน ส่วนใหญ่ไม่ได้เดินทางกลับประเทศ และได้ขยับขยายเพื่อเป็นพ่อค้าในประเทศสปป.ลาว (Roberts, C. B., 2012) อีกทั้งคนจีนบางส่วนได้เข้ามาค้าขายในตลาดชายแดนของประเทศไทย รวมทั้งเป็นผู้ประกอบการรายสำคัญในสปป.ลาว ดังนั้นการมาของคนจีนที่เดินทางมาจากสปป.ลาว จึงเป็นภาพที่คนอีสานคุ้นเคย ประกอบกับในขณะนี้ตลาดค้าส่งแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานีได้เป็นตลาดค้าส่งสินค้าที่รับมาจากประเทศจีนและมีคนจีนเข้ามาเป็นพ่อค้าที่ตลาดโบ๊เบ๊ที่จังหวัดอุดรธานีมีคนจีนมาค้าขายประมาณ 70 คูหา (ห้อง) แต่ละคูหาจะมีคนจีนประมาณ 3-5 คน นอกนั้นก็จะเป็นร้านค้าของคนไทย

“... ตั้งแต่สมัยเปิดประตูอินโดจีน มีสะพานข้ามไทย-ลาว คนจีนเริ่มเข้ามาค้าขายบ้างแล้ว เริ่มมาที่เวียงจันทน์ ตัวอย่างที่ทำให้เห็นคือ ตลาดโบแบ่ (เป็นตลาดค้าปลีกค้าส่ง) อุดรก็เป็นตลาดค้าปลีก ค้าส่งมาตั้งนานแล้ว พอเริ่มเปิดสะพานได้ ก็มีโอกาสมากขึ้น ก็มีตลาดโบแบ่อุดร (มีคนจีนจำนวนมาก) ...”(พันโทราษฎร์ ตริวัฒน์สุวรรณ [ตัวแทนประธานหอการค้าจังหวัดอุดรธานี] สัมภาษณ์ 12 มกราคม พ.ศ. 2562)

อย่างไรก็ดี สืบเนื่องจากการคมนาคมที่สะดวกสบาย กลุ่มคนจีนเริ่มให้ความสำคัญต่อการเดินทางเข้ามายังภาคอีสานมากขึ้นทั้งการเดินทางผ่านมาจากประเทศเพื่อนบ้านคือสปป.ลาว หรือการเข้ามาค้าขายโดยผ่านการสนับสนุนจากศูนย์การค้าในบางจังหวัด โดยมีการอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดทำเอกสารเข้าเมือง เป็นต้น

ด้านสถาบันการศึกษา

จังหวัดขอนแก่น เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงก่อตั้งมาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1960 และในขณะนี้ มีนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก สำหรับนักศึกษาชาวจีนที่มาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนใหญ่มาจากมณฑลยูนนานของประเทศจีน บางส่วนเมื่อสำเร็จการศึกษาได้เข้าเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยนานาชาติของมหาวิทยาลัยขอนแก่นรวมทั้งเป็นอาจารย์สอนภาษาจีนให้กับโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นหรือจังหวัดใกล้เคียง

“...อย่างตอนนี้ก็มีนักศึกษาจีนเข้ามาเรียนที่ประเทศไทยในภาคอีสาน ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นของเราเอง แล้วก็วิทยาเขตหนองคายด้วย แล้วอีกส่วนหนึ่งนักศึกษาจีนเขาก็มาทำงานที่ประเทศลาว อาจจะไม่ใช่ส่วนมาก แต่จะเป็นกลุ่มคนจีนที่มีหน้าที่การงานที่ลาวจากโครงการก่อสร้างทางรถไฟ...” (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา ถาวรวิริยะตระกูล [มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย], 25 กุมภาพันธ์ 2562: สัมภาษณ์)

ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนจากกรุงเทพฯ ได้เข้ามาเปิดสาขาที่จังหวัดขอนแก่นพร้อมทั้งได้เปิดหลักสูตรภาคนานาชาติโดยมุ่งเป้าหมายนักศึกษาจีนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามในภาพรวมของประเทศไทยได้มีนักศึกษาจีนเข้ามาศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก และพบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร มียอดนักศึกษาจีนที่เข้าศึกษาต่อไม่ต่ำกว่า 4,000 คน แม้ว่าทางมหาวิทยาลัยจะเปิดสอนในลักษณะสองภาษาคือภาษาอังกฤษและภาษาจีนแต่ก็พบว่าได้ใช้ภาษาจีนในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ทั้งนี้ นักศึกษาจีนได้เข้ามาศึกษาต่อในไทยเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากมาตรฐานการสอบเข้ามหาวิทยาลัยชื่อดังในประเทศจีนมีความเข้มข้นเป็นอย่างมาก และมีการต่อสู้ที่สูง ดังนั้นการเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทยจึงเป็นทางออกที่ดีของนักศึกษาจีนหลายคน โดยเฉพาะการเดินทางที่สะดวกสบาย ค่าใช้จ่ายที่ไม่แพงและครอบครัวสามารถเดินทางมาเยี่ยมได้ (อักษรศรี พานิชสาส์น, 2019)

สำหรับจังหวัดขอนแก่น มีกลุ่มคนจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีโรงเรียนฮัวเคี้ยว เปิดสอนมาอย่างยาวนาน และในปัจจุบัน โรงเรียนแห่งนี้ได้มีผู้บริหารและหุ้นส่วนที่เป็นคนจีนและได้แต่งงานสตรีชาวไทยอีกทั้งในขณะนี้นักสถาบันขงจื่อที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็มีความโดดเด่นในเรื่องการให้บริการทางวิชาการทั้งในด้านภาษาจีนและด้านวัฒนธรรมจีนเป็นอย่างมาก ได้มีความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในประเทศไทยเพื่อจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน และล่าสุดได้ผลิตนักศึกษาออกมารองรับการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูงที่มาจากประเทศจีน ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีการทำงานที่โดดเด่น โดยสถาบันขงจื่อ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นองค์กรอิสระ งบประมาณส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการภาษาจีนสากล หรือฮั่นป๋ัน (The Office of Chinese Language Council International: Hanban) สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งในขณะนี้นักสถาบันขงจื่อได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากฮั่นป๋ันเพื่อจัดทำโครงการเพิ่มขึ้นทุกปี

ดังคำกล่าวของผู้อำนวยการสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่กล่าวว่า
“...ขงจื้อ เราไม่ต้องปรับอะไรแล้วเพราะเราปรับตัวมานานแล้วหลังจาก
จากที่นโยบาย One Belt One Road ลงมา ผู้อำนวยการทั้งสองฝ่ายพยายาม
ที่จะปรับตัวเพื่อรองรับนโยบายนี้ที่ทางจีนประกาศมาเช่น การเปิดอบรมทั้งครู
นักเรียน การศึกษา ด้านวัฒนธรรม เข้าไปแลกเปลี่ยน ทำให้ประชากรในภาค
อีสานเริ่มรู้ตัว และเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมของจีนมากยิ่งขึ้น เดิมที่เราทำ
อยู่แล้วแต่พอมีนโยบายนี้ทำให้เราต้องขยายฐานเป็นวงกว้างมากขึ้น แต่ก่อน
เราดูแลแค่ในเขตของจังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดเลย แต่ตอนนี้
กลายเป็น ทั่วทั้งภาคอีสาน และก้าวเข้าสู่ระดับประเทศ...” (ผู้ช่วยศาสตราจารย์.
ดร.อุทัยวรรณ ด้านวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัยขอนแก่น
สัมภาษณ์ 17 มกราคม พ.ศ. 2562)

สำหรับวิทยาลัยเทคนิคในจังหวัดขอนแก่น ได้มีการเปิดสอนภาษาจีนและได้
จัดส่งนักศึกษาและครูไปศึกษาดูงานที่จีน

“...ครูและนักศึกษาจากโรงเรียนเทคนิคขอนแก่น ไปดูงานที่จีน
ในเรื่องของ Hi Speed train technologies เป็นจำนวนมากโดยมีความ
ร่วมมือไทยจีน โดยที่มีการเรียนภาษาจีนก่อนที่จะไปเพื่อที่คนที่ไปจะได้สื่อสาร
ได้ในขณะที่เรียนรู้...” (Chuanheng Bi, อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม 2019)

อย่างไรก็ดี พบว่าในด้านการศึกษา ภาพส่วนใหญ่ที่ออกมา อาจเป็นลักษณะ
ของคนจีนตาโถมมาศึกษาต่อในประเทศไทย แต่ในปัจจุบันพบว่า รัฐบาลไทยก็ได้จัดสรร
ทุนการศึกษาต่อด้านภาษาจีนให้กับกลุ่มข้าราชการไทยที่ทำงานอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่ติด
กับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านความร่วมมือระหว่าง
ประเทศไทยและประเทศจีนที่จะมีเพิ่มขึ้นจากกรอบนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

“...มีเพื่อนร่วมงานไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนไปศึกษาต่อด้าน
ภาษาที่จีน ได้ทุนไปเรียนภาษาจีน 1 ปี เป็นทุนของรัฐบาลไทย...”
(คุณสุระชัย วิชาชัย ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน พาณิชย
จังหวัดหนองคาย สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562)

ด้านการทูต

สำหรับบทบาทของสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำขอนแก่น ในจังหวัดขอนแก่น ได้มีการเกี่ยวพันทั้งในระดับรัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ ตั้งแต่การให้ความสำคัญในโครงการก่อสร้างและปรับปรุงสวนหนานหนิง บึงแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น โดยความร่วมมือของเทศบาลนครขอนแก่น นครหนานหนิง และจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ไทย-จีน ในสวนหนานหนิงด้วย (เทศบาลนครขอนแก่น, 2560) อีกทั้งจังหวัดขอนแก่นยังเป็นที่ตั้งของสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำขอนแก่น ซึ่งได้มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่และได้ตั้งในบริเวณบึงแก่นนคร ถือเป็นการจัดตั้งสถานกงสุลใหญ่แห่งที่ 3 ของประเทศจีนในประเทศไทยโดยนายนายเจียะ หัน ซิม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวไว้ว่า จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพในการค้าและการลงทุน การคมนาคมขนส่ง หรือแม้กระทั่งในเรื่องของการแพทย์และการพยาบาล รวมทั้งยังเป็นจุดเชื่อมโยงที่คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน สามารถที่จะมาติดต่อหรือร่วมเจรจาด้านการค้าระหว่างประเทศได้ สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ จังหวัดขอนแก่น เป็นสถานกงสุลใหญ่ ลำดับที่ 3 ต่อจาก เชียงใหม่และสงขลา ซึ่งเป็นแผนการจัดตั้งเพื่อเฉลิมฉลองการครบรอบ 40 ปี ของการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-จีน ในปีค.ศ. 2015 โดยมีเขตอำนาจหน้าที่ครอบคลุมพื้นที่ 20 จังหวัดภาคอีสานของไทย ที่ผ่านมา การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในด้านต่างๆ เกิดขึ้นและเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง เพราะทั้งสองประเทศมีเป้าหมายในการพัฒนาที่เหมือนกันและใกล้เคียงกัน มีความไว้วางใจกันทางยุทธศาสตร์ที่แน่นแฟ้น(หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 2558) และในช่วงเวลาที่ผ่านกลุ่ลจีน ได้มีความร่วมมือและกระชับความสัมพันธ์กับข้าราชการในพื้นที่ สถาบันการศึกษาและกลุ่มนักธุรกิจในพื้นที่ข้างเคียงด้วยเช่นกัน

การทำงานของสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญในการเปิดพื้นที่พบปะระหว่างกลุ่มนักลงทุนไทยและจีนในพื้นที่ และความร่วมมือด้านประเพณี วัฒนธรรม การให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนในพื้นที่ที่ประสบน้ำท่วมในจังหวัดขอนแก่น การสนับสนุนงบประมาณยังสถาบันขงจื้อ

มหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยผ่านสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาจีนนานาชาติ (ฮั่นปัน) รวมทั้งการสนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง เมื่อประเมินจากสถานการณ์รอบด้าน ปรากฏการณ์ด้านบวก อาจเป็นสิ่งที่คนทั่วไปสามารถคาดหวังได้ แต่ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากการดำเนินการของการก่อสร้างทางรถไฟ ทั้งจากที่กรณีในสปป.ลาว หรือการที่ประเทศญี่ปุ่นสร้างรถไฟหัวกระสุน ‘ชินคันเซ็น’ เป้าประสงค์หลักอาจไม่ใช่เพื่อการบริการด้านระบบขนส่ง หากแต่คือการสร้าง ‘เรียลเอสเตท’ เมื่ออสังหาริมทรัพย์ได้ก่อสร้างขึ้น สิ่งที่ดีติดตามมาอาจประกอบด้วย น้ำ ไฟ ถนน โรงเรียน คอนโดมีเนียม หมู่บ้าน

“...คือ Real estate เขาทำมาแล้วที่ญี่ปุ่น ชิงกันเซ็ง ทำให้เขาถึงกล้าทำ ชิงกันเซ็ง ทำเพราะว่าเมื่อเขาทำตรงนั้นญี่ปุ่นเขาสร้างเมืองเพิ่มขึ้นตามสถานที่ต่างๆ เพื่อแผ่ความเจริญออกไปเขาทำได้เพราะนั่นคือประเทศของเขาเอง แต่ที่นี่ถ้ารถไฟความเร็วสูงมาถึงประเทศไทย ไม่มีทางที่เขาจะคิดถึงเรื่องราง เขาจะคิดถึงเรื่อง Real estate เขามาลงทุนในประเทศไทยโดยเอาอะไรแลกเปลี่ยนด้วย...” (คุณ ธนพล โลละวิทยมงคล [ผู้บริหารบริษัทเดือนสวรรค (ประเทศไทย) จำกัด], 26 มกราคม 2562: สัมภาษณ์)

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะรถไฟความเร็วสูง คาดว่าการก่อสร้างในสปป.ลาว น่าจะคืบหน้าเกิน 60 เปอร์เซ็นต์ น่าจะแล้วเสร็จภายใน 3 ปี และการเชื่อมต่อของเส้นทางก็ยังคงเป็น หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่นและนครราชสีมา ตอนนี้คนจีนที่อยู่ในสปป.ลาวรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวจีน น่าจะไม่ต่ำกว่า 500,000 คน และเมื่อไทยส่งสินค้าอุปโภคบริโภคไปสปป.ลาว ผู้บริโภคสินค้าจากไทยก็เป็นชาวจีนเช่นกัน (คุณสุระชัย วิชาชัย [ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน พาณิชย์จังหวัด หนองคาย], 9 กุมภาพันธ์ 2562: สัมภาษณ์)

ประเทศไทยจะได้รับการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (คุณสุระชัย วิชาชัย [ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน พาณิชยจังหวัดหนองคาย], 9 กุมภาพันธ์ 2562: สัมภาษณ์) โดยเฉพาะรถไฟความเร็วสูงจากจีนและถือว่าเป็นโครงการประเภทนี้ไม่ใช่สิ่งที่จะมาได้ง่าย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา ถาวรวิริยะ ตระกูลมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย], 25 กุมภาพันธ์ 2562: สัมภาษณ์)

หนองคายก็จะเป็นสถานีหนึ่งที่จะต้องเชื่อมไปยังอุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมากรุงเทพฯ แล้วจะเชื่อมประชาคมอาเซียนต่อไป สิ่งติดตามมาคือ การลงทุนของภาคเอกชนจะเป็นผลดีต่อการยกระดับเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค เพราะในความเป็นจริงภูมิศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนหนุนนำในการเป็นศูนย์กลางที่จะเชื่อมโยงได้ทั้งภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ประโยชน์จะได้ทั้งฝ่ายจีนและไทยเช่นกัน (คุณสุระชัย วิชาชัย [ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน พาณิชยจังหวัดหนองคาย], 9 กุมภาพันธ์ 2562: สัมภาษณ์)

จังหวัดอุดรธานี วางบทบาทเป็นประตูสู่ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยจุดแข็งเรื่องของสนามบินที่ปัจจุบันมีเที่ยวบิน บินตรงไปกรุงเทพฯ ประมาณ 32 เที่ยวบินต่อวัน อาจทำให้จังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อีกทั้งยังประกอบด้วยเส้นทางคมนาคมต่างๆ ที่สามารถพัฒนาได้โดยเฉพาะเส้นทางที่จะผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาวนครพนมที่จะข้ามไปคำม่วนสามารถเชื่อมต่อไปประเทศจีนกวางสี นั้นหมายความว่าหนองคายได้เป็นหน้าด่านสำคัญการค้าชายแดนไทย-ลาวที่เคยมีปริมาณการค้าที่สูงที่สุดมีการจราจรคับคั่งและก็มองว่าอุดรธานีเป็นศูนย์กลางที่สำคัญที่จะเป็นประตูให้กับจีนเพราะว่าตอนนี้จีนตามแผนพัฒนาของจีนในหลังการประชุมคอมมิวนิสต์ครั้งที่ 19 ปี ค.ศ. 2018 ได้วางยุทธศาสตร์ให้มณฑลเหอหนานมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงของประเทศกลุ่มแม่น้ำโขงให้เป็นประตู และจังหวัดอุดรธานีก็หวังว่าจะเปลี่ยนจังหวัดที่เป็นชายขอบให้กลายเป็นประตูเชื่อมโยงจีนตอนใต้ด้วยเช่นกัน (คุณทวีศักดิ์ ตั้งปฐมวงศ์, 11 พฤษภาคม 2562 2562: สัมภาษณ์)

ศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือจากนโยบายยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลหรือหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง อาจประกอบสร้างด้วยหลายองค์ประกอบ แต่เมื่อต้องพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความพร้อมในที่นี่

อาจหมายถึงความพร้อมในด้านของการเป็น ‘ผู้ต้อนรับ’ โดยเฉพาะด้านกฎหมายหรือ
บุคลากรทั้งนี้ ถ้าความพร้อมในด้านที่เป็นประตูสู่อาเซียน ประเทศไทยถือว่าม
ความพร้อมอย่างยิ่ง สำหรับจังหวัดขอนแก่นถือว่าได้เปรียบในด้านของภูมิรัฐศาสตร์
โดยอยู่ตรงกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอยู่ในช่วงกลางของเส้นทางระเบียง
เศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เป็นจังหวัด
ที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก อีกทั้งขอนแก่นยังเป็นศูนย์กลางทาง
การศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“...นอกจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นแล้วก็มีทั้งของมหาวิทยาลัย
ศรีปทุม หรือว่ามหาวิทยาลัยเอเซียบัณฑิตซึ่งมหาวิทยาลัยเหล่านี้เขาก็เริ่มมีการเปิด
หลักสูตรนานาชาติและรับนักศึกษาจีนมาศึกษาในมหาวิทยาลัยเขา...”
(คุณณัฐพงศ์ เสนาณรงค์ [ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการประกอบการธุรกิจการ
ค้าและการตลาดสำนักงานพาณิชย์จังหวัดขอนแก่น], 10 มิถุนายน 2562:
สัมภาษณ์)

และเป็นศูนย์กลางด้านการแพทย์ที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
ด้วยเช่นกัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ขอนแก่นมีความพร้อมในด้านทรัพยากรมนุษย์
ที่รองรับการค้า การลงทุนที่จะมาจากกลุ่มทุนต่างๆ (คุณณัฐพงศ์ เสนาณรงค์ [ผู้อำนวยการ
กลุ่มส่งเสริมการประกอบการธุรกิจการค้าและการตลาดสำนักงานพาณิชย์จังหวัด
ขอนแก่น], 10 มิถุนายน 2562: สัมภาษณ์)

สำหรับความพร้อมของจังหวัดขอนแก่น ในด้าน ‘เชิงรุก’ จะพบว่าค่อนข้างน้อย
ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะการนำคณะผู้ประกอบการไปร่วมงานแสดงสินค้าในประเทศ
จีน (คุณณัฐพงศ์ เสนาณรงค์ [ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการประกอบการธุรกิจการค้า
และการตลาด สำนักงานพาณิชย์จังหวัดขอนแก่น], 10 มิถุนายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและจีน เป็นความสัมพันธ์ที่มีมาอย่างยาวนาน แม้ว่าจะได้รับผลกระทบบ้างจากบริบทระหว่างประเทศหรือจากสถานการณ์ภายในของแต่ละประเทศ แต่ความสัมพันธ์ที่ยังคงดำรงอยู่อยู่คือการการค้า การลงทุนที่มีระหว่างกันและความสัมพันธ์จากฐานของคนจีนในพื้นทะเล สำหรับนโยบายต่างประเทศหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางกับประเทศไทย ที่อาจเด่นชัดในเรื่องความร่วมมือในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานระหว่างประเทศ อาจเกิดจากแรงขับเคลื่อนจากประเทศจีนที่สำคัญคือ 1) ต้องการเปิดตลาดใหม่ให้กับสินค้าและบริการจากประเทศจีน 2) การเข้าถึงทรัพยากรพลังงาน 3) ความมั่นคงบริเวณพรมแดนและประเทศจีนมีความปรารถนาที่จะร่วมมือกับประเทศไทยเพื่อประสานกับแผนแม่บทเชื่อมอาเซียน ส่งเสริมการเชื่อมต่อและการพัฒนาที่ยั่งยืนของภูมิภาคต่อไปสำหรับปมหลังของจังหวัดหนองคาย อุตรดิตถ์ ขอนแก่น ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทั้งในช่วงสงครามเย็นและในช่วงของการบูรณาการในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะช่วงที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า นับว่ามีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ เพราะในช่วงสงครามเย็นพื้นที่เหล่านี้ถือเป็นพื้นที่ของต่อสู้ต่อรอง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศและการพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย เหตุผลหลักเป็นไปเพื่อต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์ที่เข้ามาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ประเทศไทยได้ประกาศใช้นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ทำให้ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้เข้าสู่กรอบการค้าระหว่างกันและทั้งสามจังหวัดได้เป็นประตูสู่อินโดจีน ก่อให้เกิดการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นรูปธรรม

นโยบายต่างประเทศของจีน หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทางกับปรากฏการณ์การเตรียมความพร้อมในจังหวัด หนองคาย อุตรดิตถ์ ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์ของทนายชาวจีนในพื้นทะเล คนไทยเชื้อสายจีนในแต่ละจังหวัดคือตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน ในบางจังหวัดจะมีความเข้มข้นในความสัมพันธ์เป็นอย่างมาก เป็นเหมือนกระบวนกรผลักดันให้จังหวัดนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แน่นอน เช่น การสถาปนาเมืองแฝด

ระหว่างสองพื้นที่ หรือเป็นผู้สนับสนุนให้เกิด อาคารศูนย์วัฒนธรรม ไทย-จีน และสวน
มิตรภาพ ขอนแก่น-หนานหนิง ณ บริเวณบึงแก่นนคร เขตเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งมี
ที่ตั้งอยู่บนถนนเส้นเดียวกับสถานกงสุลสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำขอนแก่น 2) ด้าน
ภูมิประเทศที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับที่ตั้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประเทศไทย จะมีพรมแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สปป.ลาว
ซึ่งในปัจจุบันพบว่า คนจีนจำนวนมากได้เดินทางจากสปป.ลาว เพื่อเข้าสู่ไทย 3) ด้าน
สถาบันการศึกษา ในขณะนี้จำนวนนักศึกษาจีนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนบทบาท
ของสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ได้รับงบประมาณ
สนับสนุนอย่างสม่ำเสมอจาก สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ
(Office of Chinese Language Council International: TOCLCI หรือ HANBAN:
ฮั่นป๋าน) เพื่อใช้ในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาด้านภาษาจีนและสร้างความเข้าใจด้าน
วัฒนธรรมจีนให้กับสถาบันการศึกษาในไทย และในขณะนี้สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ได้เป็นผู้จัดการอบรมภาษาจีนให้กับนักเรียนจากวิทยาลัยอาชีวะทั่วประเทศ
ซึ่งในบางสถาบันหลังจากที่อบรมภาษาจีนและเรียนรู้วัฒนธรรมจีนได้ นักเรียนเหล่านี้
ได้ถูกส่งตัวไปศึกษาด้านรถไฟความเร็วสูงที่ประเทศจีน 4) ด้านการทูตสำหรับบทบาท
ของสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำขอนแก่น ในจังหวัดขอนแก่น
ได้มีการเกี่ยวพันทั้งในระดับรัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่บทบาทด้านการทูตที่จีน
ใช้เป็นลักษณะของอำนาจแบบอ่อนซึ่งใช้พัฒนาความสัมพันธ์ผ่านมิติของความเป็นมิตร
ระหว่างกัน และใช้ผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ
และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม 5) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รถไฟความเร็วสูง
จากจีน จะก่อให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนจะเป็นผลดีต่อการยกระดับเศรษฐกิจ
ในระดับภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน ในระดับภูมิภาค
จากจังหวัดหนองคาย อุดรธานี และขอนแก่น พบว่า ความสัมพันธ์ของทนายทนายจีนใน
ทะเลของบางจังหวัดได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการร่วมสร้างและสนองตอบ ‘การเกี่ยวพัน
อย่างสร้างสรรค์’ ต่อประเทศจีน ตั้งแต่รุ่นพ่อ จนกระทั่งรุ่นลูก และพบว่าในจังหวัด
แห่งนี้ บทบาทของกงสุลจีนได้เข้ามามีส่วนร่วมในจังหวัดอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการ

ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมน้ำท่วมในจังหวัดการสับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนชื่อดังของจังหวัด และในด้านปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล รวมถึงการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม เป็นต้น บทบาทเช่นนี้เป็นภาพสะท้อนว่า 'จีน' ได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผ่าน **อำนาจแบบอ่อน** ทั้งนี้ หน่วยงานอย่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่ามีความเข้มแข็ง อีกทั้งกลุ่มนักธุรกิจในพื้นที่ของจังหวัดแห่งนี้ ได้มีความโดดเด่นในด้านวิสัยทัศน์ จังหวัดแห่งนี้ได้ให้ความสำคัญกับระบบโครงสร้างพื้นฐานเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยคิดว่า 'จังหวัดแห่งนี้' น่าสนใจ เพราะเป็นพื้นที่ของการปรากฏตัวของ 'ตัวแสดงระหว่างประเทศ' อย่างเป็นระบบทั้งในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ วิชาการและความมั่นคงระหว่างประเทศ

ในขณะที่บางจังหวัด (ขณะที่ลงเก็บข้อมูล) กลุ่มของทนายทนายจีนโพ้นทะเลของจังหวัดแห่งนี้เป็นกลุ่มที่สร้างความมั่งคั่งเฉพาะในกลุ่มตระกูลและมีความสัมพันธ์ในการร่วมลงทุนกับกลุ่มทุนจีนน้อยมาก แต่พบว่าจังหวัดแห่งนี้ได้มีการเตรียมความพร้อมในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดในขณะที่บางจังหวัด กลุ่มของนักธุรกิจด้าน 'โลจิสติกส์' และหอการค้าจังหวัด และข้าราชการประจำที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลยุทธศาสตร์ของจังหวัดเป็นผู้ที่เข้าใจในปรากฏการณ์และมีการเตรียมความพร้อมอย่างสูง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยชื่อเรื่อง นโยบายต่างประเทศของจีน : ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเล (One Belt One Road) กับการเตรียมความพร้อมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น ประเทศไทยได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประจำปีงบประมาณ 2562 ทั้งนี้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- แก้วตา จันทรานุกุลธ. (2551). *คนจีนกับการผลิตสร้างวัฒนธรรมสาธารณะในเทศบาลนครขอนแก่น*. ปรชญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาโทศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุลชีพ ชินวรรณ. (2553). *35 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - จีน พ.ศ. 2518 - 2553: อดีต ปัจจุบัน อนาคต*. กรุงเทพฯ: Openbook.
- เจษฎาพัญ ทองศรีนุช. (2559). *สี่ทศวรรษนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยต่อจีน: นโยบาย ปัจจัย, ดุษฎีนิพนธ์ ปรชญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. Gเข้า 10 มกราคม พ.ศ. 2562. จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5403300048_6734_5686.pdf
- ชนกพร ทองดากรณ์, สมปถุณ นิยมไทย. (2018). การวิเคราะห์ “นโยบายเส้นทางสายไหมในคริสต์ศตวรรษที่ 21” ของจีน. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิธีราช*. 6(1) : 95-126
- ชนาใจ หมื่นไธสง (2558). *ความร่วมมือทางวิชาการไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2535-2554*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภาวิครพันธุ์. (2549). *สงครามเวียดนาม : สงครามกับความจริงของ ‘รัฐไทย’*. โครงการจัดพิมพ์คบไฟ:กรุงเทพฯ.
- ธนาคารกสิกรไทย. (2018). *สรุปสัมมนา : หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง – การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (BRI-EEC)*. เข้า 17 กรกฎาคม 2562. จาก <https://www.kasikornbank.com/international-business/th/Thailand/Intelligence/Pages/Belt-and-Road-Eastern-Economic-Corridor-Seminar.aspx>

- บุญชัย จรัสแสงสมบูรณ์. (2019). แนวทางการสร้างความร่วมมือทางการเงินภายใต้ แนวคิดริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative) กับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทย. *The National Defence College of Thailand Journal*. Vol. 61 No. 1 January-April 2019. เข้า 17 กรกฎาคม 2562. จาก file:///C:/Users/Administrator/Downloads/188930-Article%20Text-554570-1-10-20190514.pdf
- ภัทรสุดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2561). *Silk Road โอกาสหรืออุปสรรคต่อเศรษฐกิจไทย. หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาคต่างประเทศ ส่วนเศรษฐกิจมหภาค ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 3 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.gsb.or.th/getattachment/fbbed574-b5fb-4a7b-affa-db4cbc6ad228/11_MC_hotissue_obor_internet_detail.aspx
- ประภัศร์ เทพชาตรี. (2018). *Belt and Road Initiative (BRI)*. เข้า 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2562. จาก http://www.drprapat.com/belt-and-road-initiative-bri-2018/?fbclid=IwAR0ZUS6oVf7a1CRAIG4j2jKj_3BswQS1i-LMv59PIR_BPpXF6NPCIdGSWo
- มติชน. (2561). *ความสัมพันธ์ไทย-จีน ก่อนจะมาเป็นมิตรภาพหมื่นล้าน*. เข้า 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562. จาก https://www.matichon.co.th/prachachuen/prachachuen-scoop/news_1179861
- เทศบาลนครขอนแก่น. (2560). *ไทย-จีน*. เข้า 10 กุมภาพันธ์. จาก http://www.kkmuni.go.th/Good_Governance/index.html
- วิภา อุตมจันทร์. (2544). *ผลกระทบของสัญญาอนุญาตและโทรทัศน์ข้ามพรมแดนระหว่าง ไทย – ลาว*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สักรินทร์ นิยมศิลป์. (2555). *คลื่นลูกที่สี่: เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับการย้ายถิ่นของชาวจีนยุคใหม่ (The Fourth Wave: Southeast Asia and New Chinese Migrants)*. ในการประชุม สังคมวิทยาระดับชาติ ครั้งที่ 4 คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 18-19 มิถุนายน 2555 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์. เข้า 13 มกราคม พ.ศ. 2562. จาก http://www.idsa.ipsr.mahidol.ac.th/article_download
- สถานิวิทย์ชีอาร์ไอ. (2562). *รัฐมนตริต่างประเทศจีน-ไทย หารือทางยุทธศาสตร์ที่เชียงใหม่*. เข้า 17 กุมภาพันธ์ 2019. จาก <http://thai.cri.cn/20190217/e9c-7c3e6-fa23-24a8-6d33-5a89fd88ff1e.html?fbclid=IwAR2jWHDUT-kUqB4SueSBWUHA8JhuHH1EWBm7SCk4muviA2GDZ7EjXhF4Y9ss>
- สถานิวิทย์ชีอาร์ไอ. (2562). *อินโดนีเซียระบุ ได้รับประโยชน์จากความร่วมมือ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง”* แล้ว. เข้า 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2562. จาก <http://thai.cri.cn/20190427/41b3760c-41b9-919c-ed06-8499308f9f54.html>
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2557). *Soft Power. จุลสารความมั่นคงศึกษา*. กุมภาพันธ์ 2557 ฉบับที่ 136-137. สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 พฤษภาคม 2560, จาก http://www.geozigzag.com/pdf/136_137.pdf
- ส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักเอเชีย แอฟริกา และยุโรปตะวันออกเฉียงใต้. (2558). *จีนกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้แผนพัฒนาเส้นทางสายใหม่ใหม่*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562, จาก http://www.thaifita.com/ThaiFTA/Portals/0/cn-asean_jul58.pdf
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *เส้นทางสายใหม่ศตวรรษที่ 21 กับโอกาสของไทย*. เข้า 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2562. จาก http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/apr2561-3.pdf
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2019). *กาแพบ์ดำ ช่อง 9 กับสิทธิชัย หยุ่น*. ออกอากาศ 20 กุมภาพันธ์ 2019

- อดิสร หมวกพิมาย. (2016). นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า. สถาบันพระปกเกล้า. เข้า 11 มกราคม พ.ศ. 2562 จาก. http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=https://asia.nikkei.com/Spotlight/Belt-and-Road/Beijing-insists-its-generosity-over-Belt-and-Road-is-genuine?utm_source=paid.outbrain.com&utm_medium=content+retargeting&utm_campaign=IC+TH+OutbrainOver2minView30days&utm_content=RSSfeed&fbclid=IwAR1roQgUfkcuHxeYWXzmg-7wTSUHiW-f9BZs8uMGdnswUGJQulA2hIr7bPr0
- ASEAN Watch. (2016). นโยบาย “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ของจีนจะสามารถถ่วงน้ำหนักกำลังร่วมกับ “พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2568” ได้หรือไม่. เข้า 17 กรกฎาคม 2562. จาก <https://aseanwatch.org/2016/12/23>
- Baviera. Aileen S. P., (2016). *China's Strategic Foreign Initiatives Under Xi Jinping An ASEAN Perspective*. China Quarterly of International Strategic Studies, China's Strategic Foreign Initiatives Under Xi Jinping An ASEAN Perspective. World Scientific, World Century Publishing Corporation and Shanghai Institutes for International Studies.
- CNN. (2019). *China's billion-dollar Belt and Road party: Who's in and who's out*. Retrieved 2 April 2019. From https://edition.cnn.com/2019/04/26/asia/belt-and-road-summit-beijing-intl/index.html?fbclid=IwAR3hm2Z__4-Co2a5jSa951VrsfzJ_wL85ID7bv_uyVDUnLh3ZYtl2d-3F6eE
- Creak. S. (2011). *Sport as politics and history : The 25th SEA Games in Laos*. Anthropology Today. Vol. 27, No 1, FEBRUARY 2011. <https://www.newmandala.org/wp-content/uploads/2012/04/Creak-2011-SEA-Games.pdf>

- Du, J., and Zhang, Y., (2018). *Does One Belt One Road initiative promote Chinese overseas direct investment*. China Economic Review. Volume 47, February 2018, Pages 189-205. Accessed 19 February 2019. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1043951X17300743?via%3Dihub>
- Jiranuwat Sawasnatee Wan Ping Tai. (2013). เหลี้ยวหลังแลหน้า 37 ปี ความสัมพันธ์ไทย – จีน : มุมมองทฤษฎีสรรค์สร้างนิยม – จากมิตรเป็นศัตรูจากศัตรูสู่มิตร. *Veridian E-Journal*, 6(1). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2562, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/28297>
- Keyes, Charls F. (2009). *ISAN : Regionalism in Northeastern Thailand*. Bangkok, Kobfai Publishing.
- Lim. Alvin Cheng-Him. (2015). *China Belt and Road and Southeast Asia: challenges and prospect*. Jati, Volume 20, December 2015, 3-15. Retrieved 2 April 2019 from <https://jati.um.edu.my/article/view/5660/3406>.
- Nye, Joseph S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/joe_nye_wielding_soft_power.pdf
- Roberts, C. B. (2012). *Laos a more mature and robust state?*. Southeast Asian Affairs, 2012,153-168. Retrieved from http://muse.jhu.edu/journals/southeast_asian_affairs/v2012/2012.roberts.pdf
- Skinner, G. William,. (1957). *Chinese Society in Thailand : An Analytical History*. Ithaca, N. Y.: Cornell University Press.

- Takahashi, Toru. (2018). *Belt and Roads : Beijing insists its generosity over Belt and Road is genuine : President Xi points to international contribution as others call it 'debt trap'*. Retrieved 2 April 2019. From https://asia.nikkei.com/Spotlight/Belt-and-Road/Beijing-insists-its-generosity-over-Belt-and-Road-is-genuine?utm_source=paid.outbrain.com&utm_medium=content+retargeting&utm_campaign=IC+TH+OutbrainOver2minView30days&utm_content=RSSfeed&fbclid=IwAR1ro-QgUfkcuheYWXzmg-7wTSUHiWf9BZs8uMGdnswUGJQuIA2h1r7bPr0
- Tsuneishi. Takao. (2005). *The Regional Development Policy of Thailand and Its Economic Cooperation with Neighboring Countries*. https://ir.ide.go.jp/?action=pages_view_main&active_action=repository_view_main_item_detail&item_id=38133&item_no=1&page_id=39&block_id=158
- World economic forum. (2018). *The collision of these 3 geographies is creating a new world Order*. Retrieved 2 April 2019. From https://www.weforum.org/agenda/2018/11/eurasia-indo-pacific-arctic-new-world-order/?fbclid=IwAR3gcbCALWDN-u3vCcewdTSVYZz3x6Sh_kU6BAXn-N3dZmb3n5sHD-k5Yo4Y
- Zhenming, Z., (2009). *China's economic aid to CLMV and its economic cooperation with them*. Retrieved September 2, 2014, from http://www.ide.go.jp/English/Publish/Download/Brc/pdf/01_chinaseconomic.pdf.
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัยวรรณ ด้านวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสถาบันขงจื๊อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น [สัมภาษณ์]. 17 มกราคม พ.ศ. 2562.
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา ถาวรวิริยะตระกูล. มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย [สัมภาษณ์]. 25 กุมภาพันธ์ 2562
- คุณมนตรี ประเสริฐรุ่งเรือง. กรรมการผู้จัดการบริษัท ป.รุ่งเรืองแลนด์ดีเวลลอปเม้นท์ เครือรุ่งเรือง. [สัมภาษณ์]. 14 มกราคม พ.ศ. 2562

คุณวิลาวัลย์ กนกศิลป์ ประธานหอการค้าจังหวัดหนองคาย [สัมภาษณ์]. 8 กุมภาพันธ์

2562

คุณณัฐพงศ์ เสนานรงค์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการประกอบการธุรกิจการค้าและการ
ตลาด สำนักงานพาณิชย์จังหวัดขอนแก่น [สัมภาษณ์]. 10 มิถุนายน 2562

คุณ ธนพล โลละวิทยมงคล. ผู้บริหารบริษัทเด็อนสวรรค์ (ประเทศไทย) จำกัด
[สัมภาษณ์]. 26 มกราคม 2562

คุณทวีศักดิ์ ตั้งปฐมวงศ์, ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย. [สัมภาษณ์]. 11 พฤษภาคม

2562

พันโทรายุส ตริวัฒน์สุวรรณ ตัวแทนประธานหอการค้าอุดรธานี สัมภาษณ์ [สัมภาษณ์].

12 มกราคม พ.ศ. 2562

คุณสุระชัย วิชาชัย ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน พาณิชย์จังหวัดหนองคาย
[สัมภาษณ์]. 9 กุมภาพันธ์ 2562

Chuanheng Bi, ประธานหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น [สัมภาษณ์]. 17 มกราคม พ.ศ. 2562